

MUSEUM
AMSTERDAM

DE GOUDEN

KOETS

W BOOKS

Inhoudsopgave

8
**Voorwoord: een
Amsterdams
geschenk**
Judikje Kiers

10
**Kleine biografie van
de Gouden Koets**

14
**De Gouden Koets
in het Amsterdam Museum**
Margriet Schavemaker

26
**De panelen op
de Gouden Koets**

34
**De stedenmaagd
van Amsterdam**

36
**Het ontstaan van
de Gouden Koets**
Annemarie de Wildt

54
**'Staatsie-koetsen
aan buitenlandse hoven'**

56
Rood versus Oranje

60
**Dilemma's tijdens
de restauratie van
de Gouden Koets**
Lise Havermans-Steyn

Pagina 2-3:
Toeschouwers in Scheveningse
klederdracht wachten langs
de route van de Gouden Koets
tijdens Prinsjesdag, 15 septem-
ber 2015. ANP/Bart Maat.

Pagina 4-5:
Vroege Oranjefans wachten
op Prinsjesdag bij Paleis
Noordeinde, 15 september
2015. ANP/Sander Koning.

72
Vrouwen en dieren:
de symbolische decoraties
van de Gouden Koets

76
Vijftien miljoen steekjes:
borduurwerk van
Amsterdamse vrouwen

80
Spijkerploeg

82
Hulde der koloniën?
Indonesische edelen
bij de inhuldiging van
koningin Wilhelmina
Maria Rey-Lamslag

98
Een vrouw op de troon

100
De koloniën
in Amsterdam

102
De Gouden Koets:
bewegend erfgoed in
koninklijk ritueel
Irene Stengs

116
Thora van Loon-Egidius,
dame du palais

118
De Gouden Koets op tournee

120
Protest en rookbommen

126
De emanciperende
onderdaan in het
wereldrijk van Oranje-Nassau
Karwan Fatah-Black

136
Het goud van de koets

138
Inhuldigingsfeesten
in de koloniën

140
Een persoonlijke blik
op 's lands meest
besproken paneel
Ghanima Kowsoleea

154
Protocol en paarden

158
Over de auteurs

160
Colofon

Kleine biografie van de Gouden Koets

1898 7 september
Daags na haar inhuldiging bekijkt koningin Wilhelmina de Gouden Koets in het Paleis voor Volksvlijt samen met haar moeder Emma. Daarna gaat hij terug naar de Spykerfabriek.

1901 4 februari
Koningin Wilhelmina en haar verloofde prins Hendrik van Mecklenburg aanvaarden de Gouden Koets in het Paleis Noordeinde.

1909 5 juni
De vijf weken oude prinses Juliana wordt voor haar doop naar de Haagse Willemskerk gebracht.

1910 26 mei
Het koninklijk paar bezoekt Amsterdam met de eenjarige prinses Juliana. Tijdens de rijtoer met de Gouden Koets rijdt voor zover bekend voor het laatst een burger mee, gouvernante Van de Poll.

1911 19 september
Prinsjesdag wordt 'Roode Dinsdag'. Zo'n 20.000 mensen demonstreren in Den Haag voor het algemeen kiesrecht. In het interbellum blijft Prinsjesdag een dag van demonstraties.

1929 10 januari
Koningin-moeder Emma rijdt met de elektrisch verlichte Gouden Koets naar de Haagse Grote Kerk om haar vijftigjarig Nederlands staatsburgerschap te vieren.

1945 20 november
De eerste Prinsjesdag na de bezetting vindt plaats in november. Koningin Wilhelmina arriveert per auto op het Binnenhof en geeft tot 1948 de voorkeur aan een sobere Prinsjesdag zonder Gouden Koets.

1948 6 september
Na haar inhuldiging in de Nieuwe Kerk maakt koningin Juliana samen met prins Bernhard en de prinsesjes een rijtoer door Amsterdam.

1949 20 mei
In de Haagse Laakhaven wordt de Gouden Koets op het binnenvaartschip Mawa getakeld voor een reizende tentoonstelling langs 39 Nederlandse steden.

1954 15 december
Koningin Juliana rijdt met de Gouden Koets naar de Ridderzaal voor de ondertekening van het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden. Suriname en de Nederlandse Antillen worden autonome landen.

7 februari

Tijdens hun huwelijk rijden koningin Wilhelmina en prins Hendrik voor het eerst in de Gouden Koets, van Paleis Noordeinde naar de Grote Kerk in Den Haag.

6 maart

Officiële intocht in Amsterdam van het bruidspaar. Kunstenaar Kees van Dongen brengt de avondrijtoer in de Gouden Koets naar het Concertgebouw in beeld.

mei t/m september

De Gouden Koets staat tijdens de Oranje-Nassautentoonstelling in de voorhal van de eregalerij van het Rijksmuseum. Duizenden bezoekers bewonderen het rijtuig.

1903

15 september

Koningin Wilhelmina rijdt voor het eerst in de Gouden Koets naar de opening van het parlementaire jaar.

1937

7 januari

Op een ijskoude januariïdag toeren prinses Juliana en prins Bernhard naar de Grote Kerk in Den Haag voor hun huwelijksluiting.

1938

12 mei

Kroonprinses Beatrix voor haar doop samen met haar ouders in de Gouden Koets op weg naar de Haagse Grote Kerk. Ze draagt dezelfde doopjurk als haar moeder en grootmoeder.

21 november

Vanwege het mooie weer rijden koningin Wilhelmina en de Belgische koning Leopold III tijdens zijn staatsbezoek in een open rijtuig door Amsterdam. De Gouden Koets blijft ongebruikt.

1939

19 september

Koningin Wilhelmina leest de troonrede voor tijdens de laatste Prinsjesdag voor de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de oorlog wordt de Gouden Koets niet gebruikt. Paarden en andere rijtuigen uit de Koninklijke Stallen worden gestolen door de Duitse bezetter.

1955

18 mei tot 2 september

Nachtelijk transport van de Gouden Koets op weg naar de E55, de grote wederopbouwtenntoonstelling in Rotterdam. De koets wordt hier gepresenteerd als icoon van de herwonnen vrijheid en democratie.

1956

18 september

De achttienjarige prinses Beatrix in de Gouden Koets op weg naar de Ridderzaal waar zij voor de eerste keer de opening van de Staten-Generaal bijwoont.

1961

maart

Madurodam voegt een maquette toe van het Binnenhof, met Prinsjesdagviering en Gouden Koets. Aan het mini-Binnenhof is twee jaar lang gewerkt.

1963

voorjaar

Bij het vijfjarig bestaan vertoont het Nationaal Rijtuigmuseum in Leek de Gouden Koets.

17 september

Prinsjesdag. Na een ongeluk met hun eigen rijtuig mogen de prinsessen Beatrix, Irene en Margriet met hun ouders meerijden in de Gouden Koets.

De Gouden Koets in het Amsterdam Museum

Margriet Schavemaker

Voor veel Nederlanders is de Gouden Koets in de eerste plaats het rijtuig dat gebruikt wordt voor de opening van het parlementaire jaar, op de derde dinsdag van september. De koning en koningin rijden dan naar de Ridderzaal op het Binnenhof waar de koning de troonrede uitspreekt. Langs de route zwaaien toeschouwers enthousiast naar de overdadig gedecoreerde koets, die wordt voortgetrokken door acht paarden en begeleid door een stoet van lakeien en koetsiers. Anderen denken bij de Gouden Koets misschien aan bijzondere koninklijke gelegenheden zoals huwelijken en inhuldigingen. Deze vinden veelal plaats in Amsterdam, soms onder luide protesten. De voorbije halve eeuw kreeg de koets rookbommen, een verbom en een waxinelichthouder te verduren.

Met andere woorden: de Gouden Koets is meer dan simpelweg een vervoermiddel van de koning of koningin. Hij staat symbool voor het koningshuis. Voor velen iets om voor te juichen, voor anderen iets om je bij af te vragen of het nog wel van deze tijd is of je tegen te verzetten. Wat niet veel mensen weten is dat de Gouden Koets een geschenk van de

Aanbieding van de Gouden Koets aan koningin Wilhelmina in het Paleis voor Volksvlijt, 7 september 1898. Collectie Stadsarchief Amsterdam.

Amsterdammers was. De ontvanger was Nederlands eerste vrouwelijke monarch: koningin Wilhelmina die op 31 augustus 1898 haar achttiende verjaardag vierde en kort daarna in de hoofdstad werd ingehuldigd. Het hoe en waarom van dit geschenk is al een tentoonstelling waard. Niet in de laatste plaats omdat de koets met een inzamelingsactie werd gefinancierd. Het zwaartepunt daarvan lag in de Jordaan, op dat moment een van de armere gebieden van de stad. Het rijmt met het heden, waarin crowdfunding aan de orde van de dag is. Maar het roept ook vragen op: waarom verzamelden deze arme Amsterdammers geld voor een luxe cadeau voor een van de rijkste families van het land? En hoe zat het eigenlijk met de monarchie in Nederland op dat moment? Een land dat in de zeventiende eeuw toch juist zo stevig het model voor de republiek als staatsvorm mede had vormgegeven.

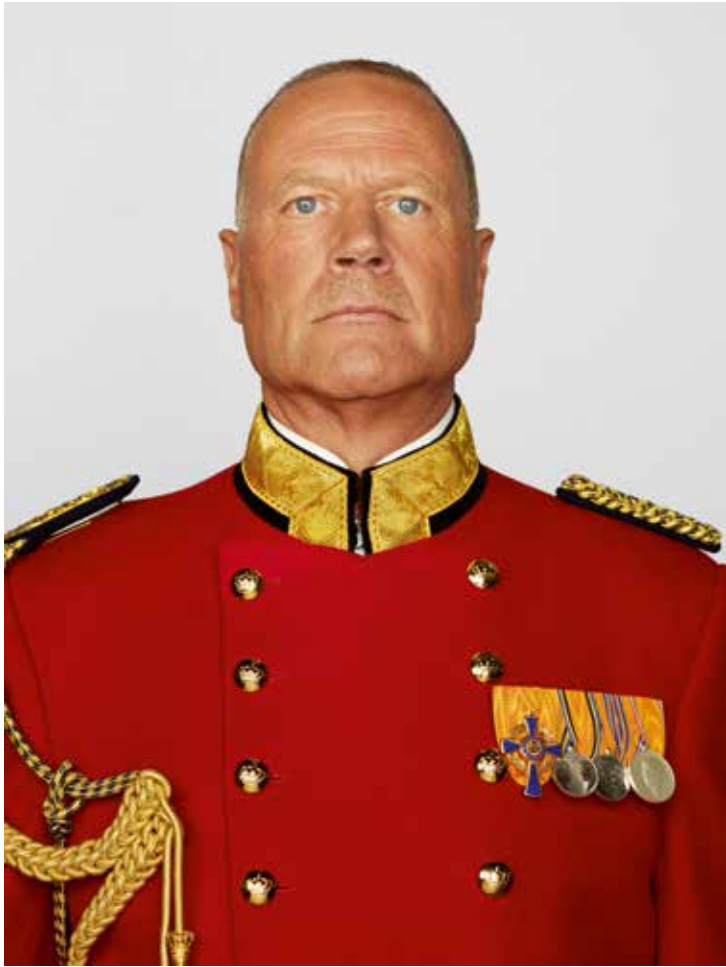
Het afgelopen jaar is de koets veel in het nieuws geweest vanwege een van de panelen die de koets decoreren. Op het gewraakte paneel, getiteld Hulde der Koloniën, heeft schilder Nicolaas van der Waay een

De Gouden Koets op het Binnenhof, 16 september 2003. ANP/Martijn Beekman.

Erwin Olaf is gefascineerd door de pracht en praal rondom de Gouden Koets. In de Koninklijke Stallen maakte hij indringende portretten van de mensen en dieren die het ceremoniële uitrijden van de koets mogelijk maken. Erwin Olaf, *Entourage*, 2021. Van links naar rechts: Blokkenist II; Postiljon koetspaard, Gelderse ras; Hoofd Koets- en Rijstal; 1ste Rijknecht met Rijpaard. Courtesy Ron Mandos Gallery, NL. Met dank aan het Koninklijk Staldepartement.

De panelen op de Gouden Koets

Maria Rey-Lamslag en Annemarie de Wildt

Toen Nicolaas van der Waay (1855-1936) in 1897 de opdracht kreeg vier panelen voor de Gouden Koets te beschilderen, was hij al ruim twintig jaar actief als kunstschilder en sinds zes jaar hoogleraar aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunst. Favoriete onderwerpen vormden de Amsterdamse weesmeisjes in het Burgerweeshuis, nu het Amsterdam Museum, en stadsgezichten. Voor welgestelde families schilderde hij portretten en de lezers van maandblad *Elsevier* kenden hem als vaste illustrator. Veel tijdgenoten moeten ook de geschilderde panelen hebben gezien die hij in 1883 voor het Amsterdamse Paviljoen op de Internationale Koloniale Handels- en Uitvoertentoonstelling verzorgde. Vier allegorische figuren op een gouden achtergrond symboliseerden daar de stad Amsterdam.

De schilderijen op de Gouden Koets zijn ook allegorieën op een gouden achtergrond maar bevatten meer figuren en details. Het is onbekend wie de voorstellingen bedacht en hoeveel vrijheid Van der Waay bij het schilderen had, we weten enkel dat hij er 4.000 gulden voor kreeg. Zijn aantekeningen bij voorstudies en de brochure die de journalist Rössing in 1898 schreef geven wel inzicht in de gedachten achter de schilderijen. De vier panelen geven een propagandistisch beeld van het koninkrijk, het koningshuis en de koloniën.

Zelfportret Nicolaas van der Waay, circa 1880-1895. Collectie Amsterdam Museum.

Terwijl Nederland grote tegenstellingen kende, tonen de schilderijen enkel harmonie. De verbeelding van de koloniën weerspiegelt bovendien de racistische opvatting dat niet-witte mensen minder ontwikkeld zouden zijn. Nederlanders staan afgebeeld als eerbare bringers van beschaving, inwoners van de koloniën als nederig en onderdanig. De figuren die West-Indië (Suriname en de voormalige Nederlandse Antillen) voorstellen gaan sober gekleed: in de beeldvorming was dit gebied arm en vol verlaten plantages. Van Oost-Indië (Indonesië) bestond het idee dat de Nederlandse aanwezigheid gesteund werd door de lokale adel, hier gesymboliseerd door een vorst en hofhouding.

Beschildering van de Gouden Koets in de fabriek Gebroeders Spyker, 1898. Archief van de Rijtuigfabriek Gebroeders Spijker. Collectie Stadsarchief Amsterdam.

Het ontstaan van de Gouden Koets

Annemarie de Wildt

In 2015 benoemde de NOS de Gouden Koets vanwege het paneel Hulde der Koloniën tot ‘nieuwe nationale splijtzwam’.¹ In 1898, toen de koets voor het eerst aan het publiek werd getoond, werd juist de verbindende kracht benadrukt: ‘Die koets staat hier omdat mannen, anders door diepgaande verschillen gescheiden, elkander broederlijk de hand hebben gereikt – uit liefde tot Oranje.’² Veel Amsterdammers trokken in de zomer van 1898 naar het Paleis voor Volksvlijt om ‘hun’ Gouden Koets te zien. Het was een van de hoogtepunten van de inhuldigingsweek. Hoe ontstond het idee om de jonge koningin Wilhelmina een koets te geven? En waaruit bestonden die diepgaande verschillen in de Amsterdamse samenleving?

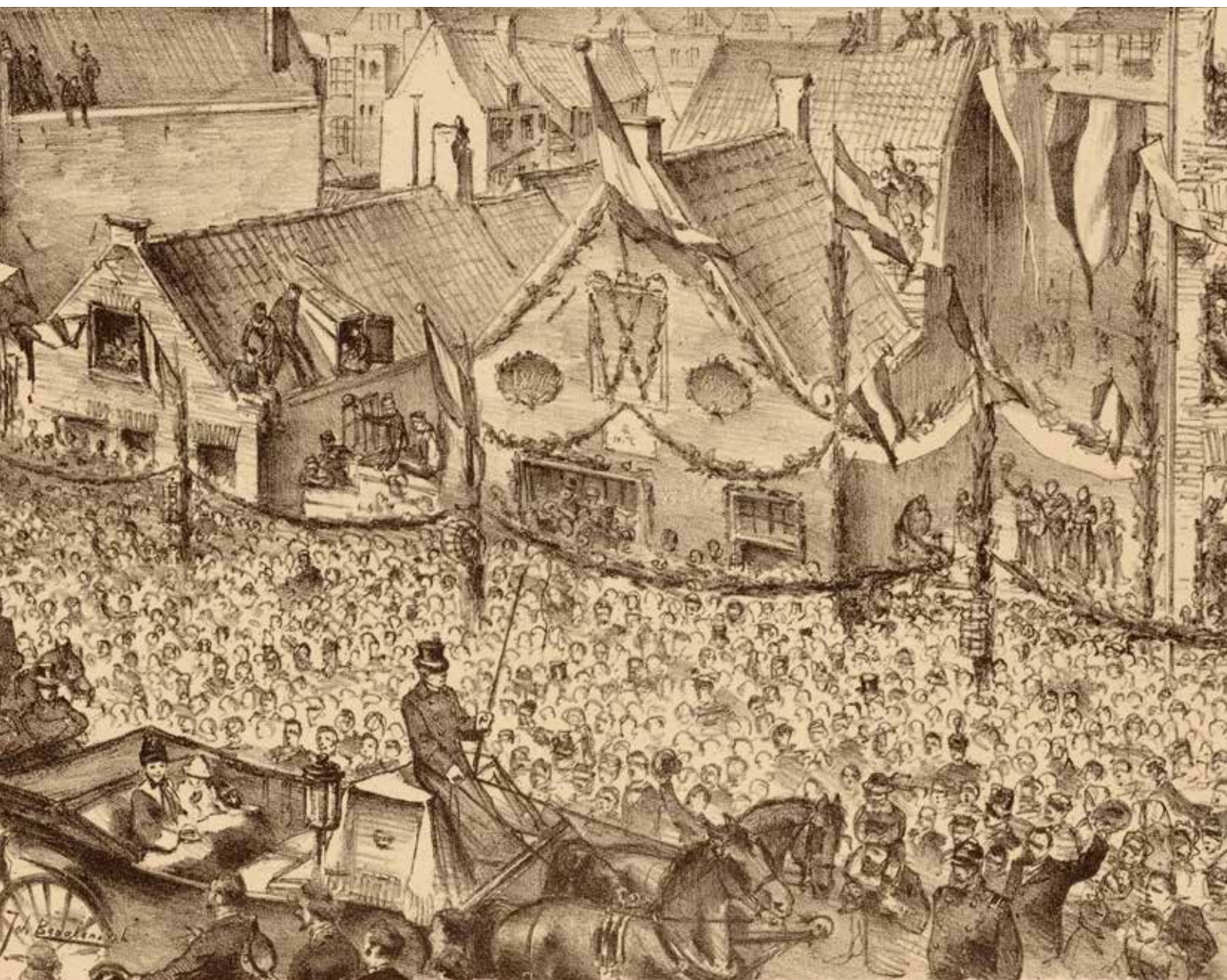
Amsterdam in de negentiende eeuw

Amsterdam was sinds het begin van de negentiende eeuw hoofdstad en daarmee de plaats van inhuldiging van de koning. Drie Willems sloten in de Nieuwe Kerk het verbond tussen vorst en vaderland. Hun jaarlijkse bezoeken aan de hoofdstad en vooral verjaardagen en jubilea leidden tot uitbundige uitingen van Oranjeliefde, met name in de volkswijken, zoals de Jordaan en Kattenburg. De bewoners timmerden dan erepoorten en versierden de straten. Groepsgewijs, oranjeliederend zingend, trokken ze door elkaars versierde buurten. De meeste Amsterdammers kwamen gewoonlijk nauwelijks buiten hun eigen wijk en de Oranjefeesten droegen ertoe bij dat zij zich hun stad meer eigen maakten.³ Een joodse groentevrouw liep in 1863 samen met anderen uit de Jodenbuurt naar de Jordaan om met ‘die brave Willemsstraters een hoezee voor Koning en Vaderland aan (te) heffen’. De tranen sprongen haar in de ogen toen ‘die arme Joden met de arme Christenen zoo broederlijk en zusterlijk feest vierden’.⁴

Beker ‘bewijs van liefde en gehechtheid van de bewoners van de Willemsstraat aan onze beminden koning Willem III’, 1861. Collectie Koninklijke Verzamelingen.

J.C. Braakensiek, *Bezoek van
H.M. de Koningin en het Prinsesje
aan de Willemsstraat te Amsterdam,*
13 April 1887. Collectie Stadsarchief
Amsterdam/J.C. Braakensiek.

Dilemma's tijdens de restauratie van de Gouden Koets

Lise Havermans-Steyn

In de achttiende- en negentiende eeuw raakte bij Europese vorstenhuizen het gebruik van vergulde koetsen in zwang. Een van de oudste en meest decoratieve exemplaren is de *Gold State Coach* van het Verenigd Koninkrijk (1762). Andere bekende voorbeelden zijn de trouwkoets van keizer Napoleon Bonaparte en zijn echtgenote Marie-Louise (1810), de inhuldigingskoets van koning Karel X van Frankrijk (1825), de koets van de Deense koning Christian VIII genaamd de *Guldkareten* (1840) en de inhuldigingskoets van koning Ludwig II van Beieren (1864).

Gouden Koets van Karel X van Frankrijk, 1825. Foto © RMN-Grand Palais (Château de Versailles)/Gérard Blot.

Door de veroudering van de materialen hebben dergelijke rijtuigen regelmatig onderhoud en restauratie nodig. In deze bijdrage bespreek ik als restaurator van de Koninklijke Verzamelingen de dilemma's tussen onderhoud en restauratie en de keuzes die bij de recente behandeling van de Nederlandse Gouden Koets zijn gemaakt.

De Gouden Koets in 2015 voorafgaand aan de restauratie. Foto Koninklijk Staldepartement, Pieter Wiersinga.

De staat van de koets

Vanwege structurele problemen zoals roestvorming bij het onderstel, verouderde leren draagriemen en beschadigingen in het textiel in het interieur is na Prinsjesdag 2015 een diepgaand onderzoek naar de conditie van de Gouden Koets gestart.¹ Restauratie zou verdere achteruitgang en verlies van originele materialen kunnen voorkomen. Ook konden zo esthetische problemen worden aangepakt. Een groep experts bracht gedetailleerd de conditie van het textiel, het leer, het hout en metaal,

Interieur kussens Op de kussens zijn geborduurde leeuwen en oranjebloesem te zien. De leeuw op de plek van de koning, rechts achter, heeft als enige felrood gekleurde nagels.

Boven de deur De W van Wilhelmina omgeven met lauwerkransen die worden vastgehouden door cherubijntjes (engeltjes).

Bloemen, op het borduursel en het tapijt, fungeren als symbool voor het Oranjehuis (oranjebloesem) en Nederland (tulpen en hyacinten). Het fries boven de panelen, onder de ramen, bevat symbolen van nationale eenheid, zoals het recht en het leger. Met de verbeelding van kunst en wetenschap presenteren de makers Nederland hier als beschaafde natie met hoog cultureel peil. De vormgeving is geïnspireerd op voorbeelden uit de zeventiende eeuw, die rond 1900 als 'Gouden' eeuw werd gezien. Het bladgoud van de koets is misschien wel het meest symbolische element. Al eeuwenlang verwijst goud naar koningschap. Ook kronen zijn meestal van goud, vaak voorzien van een kruis – symbool van verbondenheid tussen God en de koning(in) – en edelstenen. Op de Gouden Koets zijn meerdere grote en kleine kronen aangebracht.

Langs de hele bovenkant Kroonlijst met de wapens van de toenmalige elf Nederlandse provincies en achterop het wapen van Amsterdam, net als het wapen van Noord-Holland groter dan de andere wapens.

Foto's Arthur van der Vlies en René Gerritsen

Lantaarns De vier atlanten op de hoeken verwijzen naar Atlas die in de Griekse mythologie de wereld draagt. Ze staan symbool voor kracht. De lantaarns, met kronen erop, worden elektrisch verlicht met een accu.

Fries onder de ramen Het houtsnijwerk in reliëf op de fries onder de ramen bevat symbolen van Godsdienst (kruis, bijbel en tien geboden), Leger (zwaard), Recht (wetboek), Kunst (palet en ganzenveer), Wetenschap (een driehoek en passer) en Arbeid (hamer en bijl).

Deurscharnieren De deurscharnieren zijn versierd met een leeuw als symbool voor kracht en een uil als symbool van waakzaamheid en wijsheid.

Deurkruk De deurkrukken zijn narren die met beide handen een ivoren stok vasthouden. Aan middeleeuwse koningshoven was de nar de officiële grappenmaker.

Achterplank De achterplank waar laeiken op kunnen staan, is versierd met twee Hoorns van Overvloed, symbool voor de rijkdom van de aarde.

Wielen De wielen draaien om de zon, 'symbool van de glans die van het koninklijk huis uitstraalt', aldus journalist Rössing. De velgen vormen een symbolisch hemelgewelf met de twaalf tekens van de dierenriem.

Trap De traptreden zijn versierd met drijvende waterlelies die de Voorzichtigheid symboliseren, met watervogels verwerkt in de bevestiging.

Draagijzers De draagijzers waarmee de koetskast in de riemen hangt, zijn versierd met bronzen honden, vanouds een symbool van trouw.

Colofon

Dit boek verschijnt ter gelegenheid van de gelijknamige tentoonstelling in het Amsterdam Museum, van 18 juni 2021 t/m 27 februari 2022.

www.goudenkoets.nl

Uitgave

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com
i.s.m.

Amsterdam Museum
info@amsterdammuseum.nl
www.amsterdammuseum.nl

Tekst

Claartje America, Thijs Boers, Karwan Fatah-Black, Lise Havermans-Steyn, Isabel Heijne, Judikje Kiers, Ghanima Kowsoleea, Dorine Maat, Tom van der Molen, Lara Nuberg, Pepijn Reeser, Maria Rey-Lamslag, Margriet Schavemaker, Jan Steinz, Irene Stengs en Annemarie de Wildt

(Eind)redactie

Esmee Schoutens, Pepijn Reeser, Annemarie de Wildt en Margriet Schavemaker

Beeld

Joyce Edwards, Esmee Heil, Judith van Gent, Edo Mulder, Rowan Stol en Monique Vermeulen.

Ontwerp

Studio Berry Slok, Amsterdam

Ontwerp cover

Verve by Vruchtvees en Shosho Amsterdam

Onderzoeksteam tentoonstelling

Thijs Boers, Ghanima Kowsoleea, Pepijn Reeser, Maria Rey-Lamslag, Margriet Schavemaker, Esmee Schoutens, Maurice Seleky, Rowan Stol, Jörgen Tjon A Fong, Annemarie de Wildt en Gonca Yalçiner.

Klankbordgroep

Geert Buelens, Karwan Fatah-Black, Kathleen Ferrier, Johan de Haan, Hans Ulrich Jessurun d'Oliveira, James Kennedy, Susan Lammers, Susan Legêne, Imara Limon, Wim Manuhutu, Alfrida Martis, Marita Mathijssen, Tom van der Molen, Lara Nuberg, Anne Petterson, Saskia Pieterse, Simon(e) van Saarloos, Irene Stengs, Karen Tessel, Jennifer Tosch, Pieter Verhoeve en Simone Zeefuik

Fotoverantwoording tijdlijn

Collectie Stadsarchief Amsterdam; Collectie Koninklijke verzamelingen; Collectie Jaap van Velzen/Joods Historisch Museum; © Kees van Dongen, c/o Pictoright Amsterdam 2021; Collectie Rijksmuseum Amsterdam; Collectie Haags Gemeentearchief; Nationaal Archief/Fotocollectie RVD/Koninklijk huis; Nationaal Archief/Fotocollectie RVD/Koninklijk huis; Collectie Stadsarchief Amsterdam/B.Groote & Co; Telegraaf; Peter Kallenberg; Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/Fotograaf onbekend; ANP; Collectie Stadsarchief Amsterdam/Vereenigde Fotobureaux N.V.; ANP; Nationaal Archief/Fotocollectie Anefo; Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/Henk Blansjaar; ANP; Nationaal Archief/Fotocollectie Elsevier; Collectie Nederlands Instituut voor Militaire Historie; Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/NFP; Collectie Annemarie de Wildt, fotograaf onbekend; Museum Nienoord; Spaarnestad; Foto Jac. de Nijs, Nationaal Archief/Anefo; Spaarnestad/ANP/Cor Out; Bron onbekend; Foto Rob Mieremet, Nationaal Archief/Anefo; Foto Bert Verhoeff, Nationaal Archief/Anefo; Theo Gootjes, Collectie Atlas Van Stolk; NRC Handelsblad/Rien Zilvold; ANP/Hans Steinmeier; Ontwerp Arlette Brouwers, foto L. van Lieshout; ANP/Arie Kievit/Hollandse Hoogte; Stadsarchief Amsterdam/Martin Alberts; ANP/Juan Vrijdag; ANP/Henk Looman; Cyprian Koscielniak in NRC Handelsblad, 24 september 2011; Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid; ANP/Ingrid de Groot; ANP/Julius Schrank; Arthur van der Vlies; Instagram account @politiekejongeren; Arthur van der Vlies

© 2021 WBOOKS Zwolle /

Amsterdam Museum / de auteurs

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2021.

ISBN 978 94 625 8441 9 (Nederlands)

ISBN 978 94 625 8444 0 (Engels)

NUR 646, 680

Deze uitgave kwam mede tot stand dankzij een financiële bijdrage van Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds, De Gijselaar-Hintzenfonds en Stichting 's-Gravenhaags Ondersteuningsfonds voor Boekhandelaren en Uitgevers

De tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt dankzij de ondersteuning van Amsterdam City Circle, BankGiro Loterij, Blockbusterfonds, De Nederlandsche Bank, DutchCulture, Gerard van den Tweel, Van den Tweel Foundation, Kickstart Cultuurfonds, Mondriaan Fonds, Nico Nap Foundation, Prins Bernhard Cultuurfonds en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Het Amsterdam Museum wordt structureel ondersteund door de Gemeente Amsterdam en de BankGiro Loterij

